

DANES Uroš Esih

Izgon demosa



Krizni in izredni vrhi voditeljev EU so postali stalnica. Vse, kar se dogaja v EU, so krize in te so že tako samoumevne, da so postale nova normalnost evropske politične nadstavbe, ki poka po vseh šivih, skupaj pa jo drži le še interes tistih, ki največ profitirajo zaradi skupnega trga in prostega pretoka kapitala. Pred dvema letoma je Evropo pretresala grška dolžniška kriza, v kateri se je bogati evropski center izživljal nad dolžniško razsuto obrobno Grčijo. Lani je nove ločnice predvsem med demokratičnimi starimi in populistično-ksenofobnimi novimi članicami EU ostro zarezala begunska kriza. Letos evropsko politično ozračje pregreva brexit.

Krizne kot nova normalnost EU

Prejšnji teden je torej počilo v samem jedru EU. Na referendumu se je sicer šibka večina svojeglavih Britancev, ki nikoli zares niso bili z dušo in srcem v EU, dejansko pa ne morejo stabilno in brez pretresov živeti brez nje, odločila, da je čas za izstop iz "najuspešnejše integracije na svetu". Iz EU v kaos na obeh straneh brez izdelanih scenarijev izstopa država, ki skupaj z Nemčijo in Francijo tvori temeljni odločevalski trikotnik, mimo katerega se v Evropi ne sprejme nobena strateška odločitev.

Odziv evrokracije in EU-establišmenta na ljudsko voljo v Veliki Britaniji je patetičen in vsega obsojanja vreden. Reakcija nas spominja na avtoritarni refleks Beograda, ko smo se osamosvajali. Aroganca od političnih in družbenih problemov odtujenih elit. Ko se je v dolgovi davila Grčija, jo je nevoljena evrokracija izganjala iz evra, schengna in celo EU. Zdaj ko na podlagi najbolj demokratično izražene ljudske volje izstopa ena ključnih držav EU, pa so nevoljeni evrokrati pobesneli. Britanijo užaljeno silijo, naj čim prej zapusti ladjo s pokvarjenim radarjem.

Ot(ri)ok, ki se je polulal, naj ponižan zapusti peskovnik. Za Britance, svojeglavo nacijo, ki je nekoč vladala svetu in mu dala moderno demokracijo, nas gotovo ni treba pretirano skrbeti. Z nami, ki ostajamo, je drugače. Skrbeti nas mora stanje demokratičnega odločanja v uniji. Če bi v Evropi odločala ljudstva, bi bila podoba EU danes bistveno drugačna, tako kot tudi krize, s katerimi se sooča. Ker pa je EU od vsega začetka projekt elit, ne množic, je demokracija zanjo smrtonosno orožje. Če ga dobijo volivci v roke.

Potem ko te premaga država z več vulkani kot profesionalnimi nogometiši, izgleda brexit veliko manj dramatičen. God save the Queen.

LEVO SPODAJ

Ravnotežje sil v EU po brexitu



"Staroselci" prevzemajo krmilo

Z brexitom se ruši odločevalski trikotnik Nemčija-Francija-Velika Britanija v EU. V ospredje spet stopa os Berlin-Pariz, tokrat obdana z ustanovnimi članicami EU. Periferije nihče nič ne vpraša

UROŠ ESIH

Potem ko so Britanci na referendumu odločili, da želijo zapustiti ostalih 27 držav članic EU, se v Evropski uniji pomembno spreminjajo razmerja med najpomembnejšimi in najvplivnejšimi državami. Vse ključne strateške odločitve v Evropski uniji so se do zdaj sprejemale s soglasjem v trikotniku Nemčija-Francija-Velika Britanija. EU je bila do 24. junija letos zgrajena na povojnem ravnatežju sil trojice velikih evropskih držav. Nemčija kot poraženka v drugi svetovni vojni in edini pravi motor evropske integracije plačuje daleč največji delež v skupni evropski proračun. Največ koristi iz njega pa imata Francija in Velika Britanija. Francija kot največja kmetijska država v EU prejema daleč največ kmetijskih subvencij iz proračuna EU, kjer postavka za kmetijstvo zaseda polovico proračuna. Nekdanja britanska premierka Margaret Thatcher pa je Veliki Britaniji že leta 1984 priborila znameniti popust, na osnovi katerega dobijo Britanci vsako leto vrnjenih pet milijard evrov preplačanih sredstev v proračun EU.

Z Merklovo, Hollandom in Renziem v evropsko prihodnost?

Zdaj ko je Velika Britanija de facto že izločena iz evropskih odločevalskih procesov na najvišji ravni, se jasno kažejo obrisi ponovnega povezovanja starega jedra v voditeljsko skupino držav v času po brexitu. V ponedeljek so se v Berlinu sestali voditelji treh

najpomembnejših držav EU. Nemška kanclerka **Angela Merkel**, francoski predsednik **Francois Hollande** in italijanski premier **Matteo Renzi** so se strinjali, da si bodo Nemčija, Francija in Italija po izstopu Velike Britanije prizadevale, da ostalim državam v prihodnjih mesecih ponudijo "novo spodbudo za sodelovanje na področju obrambe, gospodarske rasti ali zaposlovanja ter konkurenčnosti".

Še pred tem so v soboto zasedali zunanji ministri šesterice ustanovnih članic EU. Ministrom omenjene trojice so družbo delali še kolegi iz Belgije, Nizozemske in Luksemburga. Očitno je, da v EU, ki se neuspešno spopada z nizom kriz od evrske do migrantske, šesterica ustanovnih članic po še eni krizi, ki jo je sprožil britanski referendum, odločneje prevzema krmilo sedemindvajsetice. Glede na to, da je že dalj časa v strokovni in politični javnosti v obtoku izraz Evropa več hitrosti, ustanovne članice nedvomno predstavljajo EU prve hitrosti. Šest ustanovnih članic po odhodu VB, ki bo skupno prebivalstvo iz okoli 500 milijonov znižalo za 65 milijonov, predstavlja večino, pa seveda tudi glavino ekonomske moči.

Analitiku evropske politike **Draganu Barbutovskemu**, ki smo ga ujeli v Liverpoolu, kjer je študiral evropske zadeve, nikakor ni všeč, da se šest ustanovnih držav EU dobiva posebej, neformalno, in razpravlja o prihodnosti EU. "Kdo pa smo mi?" se vpraša Barbutovski ob dejstvu, da drugih držav

članic EU nihče ni povprašal, kako z Evropo naprej po brexitu. Še bolj pa ga moti, da iz vrha slovenske države ni bilo nobenega protesta proti ekskluzivistični potezi ustanovnih članic: "Te države prevzemajo krmilo, pa jim ga nihče ni dal." Prepričan je tudi, da evropska elita, ki od začetka bdi nad projektom združevanja Evrope, ponavlja staro napako. "Vizija političnih elit evropske integracije je bila na britanskem referendumu zavrnjena," je bil jasen Barbutovski. Še bolj pa ga skrbi, da Evropa trenutno ne premore vizionarskih politikov, ki bi bili sposobni začrtati smer razvoja EU v daljši časovni perspektivi: "Merklova je oslABLJENA zaradi migrantske krize, Hollande je šibek predsednik, Renzi pa je sicer veliko obetal, a se na koncu ni izkazal."

Britanci so bili nemški zavezniki proti Francozom

Veliko pozornosti ob odhodu Velike Britanije iz EU so namenili tudi temu, da bo poslej vodilna vloga Nemčija še izrazitejša, nekateri govorijo celo o germanizaciji postbrextovske EU. Barbutovski se zaveda te nevarnosti, a se s to tezo ne strinja v celoti. Kot pravi: "Nemčija v Veliki Britaniji izgublja zaveznika na področju konkurenčnosti in pakta stabilnosti. Britanci so bili v teh pomembnih področjih na nemški strani, medtem ko si Francija ves čas prizadeva, da bi rigorozna pravila nekoliko razrahljali." V središču evropske politike se v ospredje pozornosti prebija spet os Berlin-Pariz, ki ji očitno sledijo ostale ustanovne članice EU. "V Evropi sta bili Nemčija in Francija že od začetka mišljeni kot odločilni sili," za Večer pojasni zgodovinar dr. **Janko Prunk**. "Nemško-francoska naveza še vedno deluje. Nemčija je še

■ Premier Cerar namerava predsednika Pahorja seznaniti s pogovori o britanskem referendumu na vrhu EU.

■ Sestanek je predlagal Pahor, sodeloval pa naj bi tudi šef SDS Janša. A Cerar je včeraj dejal, da ne razume, zakaj bi morali biti navzoči vodje le ene od strank.

■ Pahorjev urad v odzivu: Pripravljamo posvet vseh parlamentarnih strank, termin še usklajujemo.

vedno zelo zainteresirana za sodelovanje, zlasti francoska desnica pa bi se rada tega otresla. A te moči, da bi se Francija otresla Nemčije, seveda nima. Če nimaš gospodarske moči, tudi politično ne moreš veliko pomeniti." Nemčija po Prunkovi oceni postaja absolutno vodilna sila v EU, tako gospodarsko kot politično: "Ne bi pa rekel, da Nemčija ne bi več hotela Francije ob sebi. Nemčija je gospodarsko močna, politično in vojaško v svetu pa je pritikavec."

DEBATA: EVROPA BO BREXITU

Dr. **Igor Kovač**, mednarodni politolog in raziskovalec na univerzi v Cincinnatiju: "Kakor je bil komunizem v 19. stoletju legitim, a napačen odgovor na politično-družbene težave, velja za brexit – legitimna, a napačna odločitev. Legitimno, ker EU dejansko postaja tiranija birokracije, in eden izmed možnih odgovorov na to je seveda tudi odhod iz Evropske unije; a še vedno napačno, ker je EU nekaj več kot zgolj birokracija. Če se igraš z ognjem, se boš opekel. Igra s populizmom se nikomur ni obrestovala. To mora biti lekcija tudi kontinentalni Evropi, ki prav tako vse prevečkrat sprejema demagoško retoriko skrajnih političnih sil. Nedavni sestanek ustanovnih članic EU je popolnoma nesprejemljiv s stališča utrjevanja evropske ideje, kar bi si po brexitu želeli. Ali smo leta 1946 ali 2016? Seveda je tudi leta 2016 moč najpomembnejši faktor odnosov, a kako se s to močjo operira, je zaskrbljujoče. Evrokracija ni ponotranjila subsidiarnosti kot temelja izgradnje evropskega povezovanja, žal pa tudi premnogi evropski voditelji niso ponotranjili plemenite ideje o združevanju. Kako naj torej pričakujemo od evropskih državljanih podporo projektu, če mu ne sledijo niti njegovi uslužbenci niti voditelji držav članic?"



Marko **Bucik**, magister mednarodne ekonomije, svetovalec Svetovne banke za območje Evrope, pred tem uslužbenec Evropskega parlamenta: "Veliko vprašanji okrog izstopa Velike Britanije iz EU v tem trenutku ostaja neznanka. Najpomembnejše med njimi je seveda, ali bo do izstopa sploh prišlo. Možnosti, da pride na Otok do drugega referenduma čez kakšno leto ali dve, ne bi izključil. A vseeno, smo na točki, ko se Velika Britanija poslavlja. Ustanovne države članice, med njimi predvsem Nemčija in Francija, bodo prevzele glavno vlogo pri povezovanju ostalih 27 držav članic, vendar se zdi nadaljnje fragmentiranje Evropske unije neizogibno. Oblikovalo se bo jedro EU, oblikovano na nadaljnjem integriranju in demokratizaciji evroobmočja, in zunanjem krogu držav, ki (še) niso prevzele evra in si poglobljenega sodelovanja ne želijo. Dvorazrednost EU bi tako postala bolj jasno začrtana, ob tem pa bi enotno tržišče in prosti pretok ljudi ostala skoraj neokrnjena. V veliki meri bo prihodnost začrtal kratkoročni odziv sedanjih vladajočih garnitur v najpomembnejših prestolnicah - in prav to me zaradi vzpona populizma skrbi. Verjetnost, da bodo odzivi predvsem odsev želje po kratkoročnem političnem preživetju, je namreč zaskrbljujoče visoka."

